

Gargždų „Vaivorykštės“ gimnazijos laikraštis
Geriausias, nes kol kas vienintelis!

2019–2020 mokslo metai – iššūkių metai: džiaugsmas, vargai ir atradimai



Apie tai, kuo šiais metais gyveno Gargždų „Vaivorykštės“ gimnazijos bendruomenė – pokalbis su mokyklos direktijos bei moksleivių atstovais.

Gaisras, karantinas ir nuotolinis mokymas bei mokymasis – didžiausi šių mokslo metų iššūkiai!

2-3 p.

Gimnazistų ir mokytojų mintys apie knygų skaitymą

„Namuose turi būti knygų lentynos, vizijos apie knygų pasaulį, jų suteikiamą gėrį. Ypač svarbus tėvų vaidmuo vaiko pasaulėžiūros formavimesi. Kita vertus, mokinys turi sutikti įdomų mokytoją, kuris vestų į neaprepiamą knygų pasaulį. Šis žmogus turi užburti, užkrėsti bei, žinoma, degti noru dirbti ir teikti turimas žinias“, — dalinasi mintimis mokytoja Rasa Rusteikienė.

„Skaitydama bręstu viduje, galvoje atsiranda daugiau atsakymų į klausimus, keičiasi požiūris į tam tikrus dalykus, vis dažniau kyla idėjos kažką kurti, veikti, daryti“, — kalba Evelina.

Kaip ugdyti žmoguje norą skaityti? „Jei žinotume skaitymo receptą, turbūt gautume Nobelio premiją“, — nusišypsojo mokytoja Ilma Agajan.

3-6 p.

Mokslai, laisvalaikis ir darbai: laiko planavimas moksleivių akimis

Kokiomis veiklomis po pamokų užsiima gimnazistai ir kaip jiems sekasi planuoti laiką ir veiklą suderinti su mokslu?



„Be kalendoriaus savo telefone nebegaliu žengti daugiau nei žingsnio, o tuos, kurie sako, kad nieko nespėja ir nemoka planuoti laiko, galiu nuraminti. Tikrai visko galima išmokyti palaipsniui, o turint patirties visi darbai susidėlioja laiku.“ — ANELĖ

„Mažiau laiko skiriu draugams, tačiau šis laikotarpis leido man suprasti, kas ir yra tie tikrieji draugai.“ „Manau, kad pats mokinys pasirenka, ar pasiduoti spaudimui, ar pasitikėti savimi.“ — ERIKA

6-7 p.



Mokykla ir cigaretės: rūkančio ir nerūkančios interviu Slaptas pokalbis atskleidė...

8 p.

Naujausiais duomenimis nuo 250 iki 270 milijonų žmonių išsivysčiusiose pasaulio šalyse rūko kasdien. JAV 87% nuolatinių rūkalių pradėjo rūkyti dar nesulaukę 18 metų, o 95% — dar prieš 21 gimtadienį. Atlikus tyrimą išsiaiškinta, jog kuo jaunesni žmonės buvo pradėję rūkyti, tuo didesnė tikimybė, kad jie tuo užsiėmė kasdien būdami 20-ies ir mažiau linkę mesti iki pat 40-ies. Šie rezultatai atrodo labai gąsdinančiai, tačiau nesunku suvokti, kad beveik visi rūkantys žmonės tai daro savo noru.

Mokykloje dažnas jaunuolis patiria stresą. Kiekvienas stengiasi ieškoti veiksmingų būdų jam nuslopinti ar bent šiek tiek atsiriboti nuo įtampą keliančios negatyvios aplinkos. Šiais laikais moksleiviai yra be galo išradingi — moka atrasti sau tinkančių „vaistų“. Bene populiariausias — užsirūkyti įprastą arba elektroninę cigaretę. Vieniems tai — pramoga, kitiems — pagalba, tretiems — priklausomybė. Tai kaipgi viskas iš tiesų?

2019–2020 mokslo metai – iššūkių metai: džiaugsmas, vargai ir atradimai

Apie tai, kuo šiais metais gyveno Gargždų „Vaivorykštės“ gimnazijos bendruomenė – pokalbis su mokyklos direkcijos bei moksleivių atstovais.

Gaisras, karantinas ir nuotolinis mokymas bei mokymasis – didžiausi šių mokslo metų iššūkiai – teigia gimnazijos direkcijos atstovai. Pasak gimnazijos direktorės Onos Sturonienės, tokie įvykiai gimnazijos istorijoje įvyko pirmą kartą, visa tai buvo neplanuota, iki to laiko nepatirta, nesitikėta. „Su nuotolinio ugdymo organizavimu bei įgyvendinimu buvo susiję nauji iššūkiai: mokytojų profesinis tobulėjimas panaudojant IKT, mokinių mokymosi krūvio reguliavimas, naudojamų programų bei mokymosi aplinkų trikdžiai ir kt. Mokiniam reikėjo pratintis mokytis savarankiškai, o mokytojams išspręsti galvosūkių, kokias aplinkas, priemones pasirinkti, kad pasiektume kuo geresnių rezultatų. Mokytojai situaciją matė iš vienos pusės, mokiniai – iš kitos, tėvai – vertino savaip. O kad didžiajai daugumai būtų gerai, buvo būtina išklausti ir išgirsti visus, tartis, ieškoti naujų sprendimų. Kiekvienas bendruomenės žmogus (mokytojas, mokinyš ar mama/tėvas) yra labai svarbus ir savaip teisingas, todėl visiems reikėjo atrasti laiko ieškant visiems palankių sprendimų. Labiausiai trūko gyvo bendravimo ir laiko, kuris „dingdavo“ susirašinėjant su mokytojais, mokiniais, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija ir kt.“, – dėsto ji. Visgi, kaip teigia gimnazijos direktorė, visus iššūkius bendruomenė įveikė pavyko: matematikos kabinetas, nukentėjęs nuo gaisro, jau suremontuotas, nuotolinis mokymas(is) nesutrukdė užbaigti mokslo metų, o bendruomenės projektas „Emocijų vaivorykštė: praeities ir dabarties ryšys“ puikiai įgyvendintas, „kaip ir kiti projektai bei kūrybiniai sumanymai (Pasakorių šventė, Šimtadienis, Patriotų kovos ir pan.)“.

Jai antrina ir gimnazijos direktorės pavaduotoja ugdymui Nijolė Balčikonytė, kurios teigimu, prie nuotolinio mokymo(si) būdo gimnazijos bendruomenė priprato, išmoko dirbti kitaip. „Todėl mąstome apie tokio darbo kokybę – kaip nuotoliniu būdu mokyti geriau, įdomiau, kaip pasiekti bendrojo ugdymo planuose ir programose nurodytų tikslų. Manau, kad nuotolinis ugdymas turėtų egzistuoti šalia tradicinio, nes tai praplečia galimybes savarankiškai mokytis, pagilinti pamokose įgytas žinias. Be to, tai padėtų dirbti su namuose besimokančiais vaikais“, – mokyklos planais dalinasi ji.

Gimnazijos direktorės pavaduotojos ugdymui Danutės Mockienės manymu, gimnazistai nuotolinio mokymosi metu labai subrendo, tapo savarankiškesni, atsakingesni. „Džiaugiuosi, kad mokinių lankomumas, prasidėjęs ugdymo procesui karantino laikotarpiu, buvo beveik šimtaprocentinis. Jaučiau visų mokinių (žinutės man asmeniškai per TAMO, Messenger, telefonu ir kt.), mokytojų, vaiko specialistų, aptarnaujančio personalo susitelkimą – jaučiau ir jaučiu, kad esame BENDRUOMENĖ, galinti išgyventi įvairius sunkmečius. Labai gaila, kad daug planuotų renginių neįvyko, bet įgijome kitokios patirties – pajutome, kokie mes vieni kitiems esame svarbūs ir reikalingi. Visi labai labai pasiilgome mokyklos ir nebevorime nuotolinio mokymo... Į gimnaziją grįšime labiau subrendę, labiau vertinsime bendravimą“, – mano ji.

Gimnazijos vadovė ragina nepamiršti ir aukštųjų mokyklos pasiekimų rajono, šalies bei tarptautiniuose konkursuose, olimpiadose (laimimos prizinės vietos, gaunamos padėkos, atminimo dovanos), mokinių Prezidentūros aktyvios veiklos, taip pat mokinių iniciatyvos už švarą aplinkoje („Šiukšlių maišas – karmos taškai“). „Norėčiau visiems – mokiniam, mokytojams, pagalbos mokiniui specialistams, administracijai bei kitiems darbuotojams – padėkoti už įveiktus iššūkius bei pasiektus rezultatus, kad nepalūžo sunkiais, kritiniais momentais ir atrado jėgų bei stiprybės dirbti ir mokytis“, – „PasuoLėi“ sako direktorė.

Gargždų
„Vaivorykštės“
gimnazijos laikraštis

PasuoLė

Leidžia „Informacijos
sklaidos klubas“

Vadovė **Dalia**

ŽURKAUSKIENĖ

REDAKCIJA:

Gabrielė ČIUNKAITĖ,

Danielius EINIKIS,

Gintarė LAMSODYTĖ,

Aušrinė TVERSKYTĖ,

Charlotte Gedile

GIRGZDIS

IR

**Žurnalistikos
laboratorija**



**Projekto mentorai —
Nanook, Lietuvos
žurnalistikos centras ir
LRT, projekto partneriai
— JAV ambasada
Vilniuje**

Redaktoriai:

Reda STANGYTĖ,

Karolis VYŠNIAUSKAS

COVID-19 pandemija išties pakeitė visos Lietuvos mokyklų kasdienį mokymosi ritmą. Nuo popierinių knygų, gyvo bendravimo pamokų persikėlėme į netradicinę ugdymosi erdvę, kuri sukėlė nemenką iššūkį mokytojams, mokiniams bei jų tėvams. Mintimis apie nuotolinio ugdymosi patirtis sutiko pasidalinti kelios abiturientės.

Kaip vertinate nuotolinį mokymąsi, kuris truko keletą mėnesių? Kokių sunkumų patyrėte?

Ar siūlytumėte mokytis tokiu būdu visus mokslo metus?

Indrė Būdvitytė

Nuotolinį mokymąsi vertinu teigiamai, nes tai man davė nemažai geros patirties – teko pačiai atsirinkti informaciją, mokiausi planuoti laiką, skirstyti prioritetus. Be abejonės, mokantis nuotoliniu būdu trūko gyvos emocijos, esu bendraujantis žmogus, man reikia matyti ir jausti tikrą atmosferą. Labiausiai įsiminė bendradaravimas su kitais mokiniais ir didžiulė pagalba vieni kitiems.

Vanesa Vitkutė

Nuotolinis mokymasis privertė atsakingiau planuoti darbotvarkę, įvertinti savo poreikius ir galimybes. Nebuvo labai didelio krūvio ir gausybės kontrolinių darbų, o jei ir būdavo, jie pasirodydavo lengvesni nei įprastai. Mano mokymosi rezultatai net pagerėjo. Mūsų karta bus pirmoji, kuriai teko išgyventi tokį išskirtinį laikotarpį bei mokytis nuotoliniu būdu. Manau, jog tai atsimins kiekvienas iš mūsų.

Modesta Žaliauskaitė

Man nuotolinis mokymasis buvo nelengvas, teko nemažai padirbėti savarankškai, ne visuomet buvo lengva suprasti naują pamoką, labai trūko realaus kontakto su mokytojais, teko nemažai laiko praleisti prie kompiuterio ir knygų. Kartais nespėdavau atlikti visas skirtas užduotis laiku, bet manau, kad šių mokslo metų tikslai buvo pasiekti. Įdomu tai, jog supratau, kad galiu neblogai planuoti savo laiką, todėl turėjau kur kas daugiau laisvalaikio užsiėmimų.

*Gintarė LAMSODYTĖ
Redaktorė Reda STANGYTĖ*

Apie literatūrą — privalomą ir ne tik

Gimnazistės Modesta Zonytė ir Evelina Maciūtė yra atsakas tiems, kurie mano, kad jauni žmonės nebeskaito knygų. Su jomis apie literatūrą kalbasi taip pat moksleivis-skaitytojas *Danielius Einikis*.



„Skaitydama bręstu viduje.“

Iliustracijos autorė — Sigita Sadauskaitė

Knygas iš naujo pamilau visai neseniai, prieš metus. Panirau į psichologinę literatūrą, nes ten randu atsakymus į man rūpimus klausimus. Jeigu kažkas kelia nerimą, gilinuosi į vidines problemas pasitelkęs knygas. Visgi manau, kad knygų nauda yra nematoma, tiesiog jauti, kad kažkas tavo viduje keičiasi. Po tokių apmąstymų buvo įdomu sužinoti, kokią gyvenimo dalį skaitymas užima kitų gyvenimuose, ką apie knygas mano kiti bendraamžiai.

Knygų pasirinkimas didelis kaip ir skaitymo nauda

Modesta teigia, kad knygos keičia jos požiūrį tam tikrais klausimais, padeda suprasti savas vertybes ir laisviau išsakyti mintis. Skaitydama ji gauna naujų žinių, praplečia žodyną, o labiausiai patinka skaityti klasiką ir istorinius romanus. „Klasikos kūriniai yra pripažinti pasaulyje, tad didelė tikimybė, kad jie vertingi ir pamokantys, o man yra svarbu iš knygos pasiimti ką nors naudinga. Domiuosi istorinėmis asmenybėmis, pasaulio bei Lietuvos istorija, todėl dažnai renkuosi ir istorinius romanus“, — sako ji.

Evelina mėgsta filosofines ir psichologines knygas, bet jau ilgą laiką yra pasinėrusi į poeziją: „Ji man sukelia daugybę emocijų, jausmų, apmąstymų, taip pat iškelia bei atsako į egzistencinius klausimus. Poezija yra labai tyra ir graži, visada giliai paliečia ir džiugina mano širdį. Visiems linkiu ją surasti ir suprasti.“ Moksleivės manymu, knygos yra vienas svarbiausių dalykų, kuris leidžia jai tarsi kilti ir šviesti, padeda vis labiau pažinti save, o tai — vienas svarbiausių jos tikslų. „Skaitydama bręstu viduje, galvoje atsiranda vis daugiau atsakymų į klausimus, keičiasi požiūris į tam tikrus dalykus, vis dažniau kyla idėjos kažką kurti, veikti, daryti“, — kalba Evelina.

Namai — jaukiausia aplinka skaityti

Modestai labiausiai patinka skaityti namuose, nes tai — maloni ir jauki aplinka. Ji taip pat mėgsta skaityti ir mokykloje, nes „kartais, kai yra šiek tiek triukšmo, skaityti netgi lengviau“. Pašnekovės manymu, nors popierinės knygos neretai yra sunkios ir didelės, visada malonu jas laikyti savo rankose: „Smagu pačiai versti knygos puslapius, ypač žavesį kelia knygos kvapas, iš jo galima nuspręsti, ar knyga nauja ar sena.“

Evelina atskleidė, kad atšalus orams labiausiai mėgsta skaityti savo kambaryje užsidegusi porą žvakių ir įsijungusi naktinę švieselę, ypač jaukumo suteikia lietus. Kartais knygą į rankas ji čiumpa ir kelyje, o vasarą renkasi skaitymą gamtoje. „Tarp medžių, čulbančių paukščių gryname ore, kai knygos lapus kartu su tavimi verčia vėjas, jaučiu tokį stiprų ir malonų ryšį su gamta“, — pasakoja ji. Skaitydama Evelina teikia pirmenybę popierinėms knygoms, nors teigia suprantanti, kad elektroninės knygos yra draugiškesnės aplinkai: „Visgi jos yra „tikrosios knygos“, kurios turi savo kvapą, jas gali apčiuopti, įdomu palyginti senus bei naujus leidimus“.

Kaip pasakojo Modesta, prieš pradėdama skaityti knygą ji visada bando išsikelti tikslą — kodėl pasirinkta skaityti būtent ši. Gimnazistės manymu, tuomet skaitymo procesas pasidaro daug lengvesnis, pravartu mintyse turėti ir klausimų, į kuriuos ieškoma atsakymų knygoje. „**Reikia surasti tokią knygą, kuri taip stipriai sudomintų, nustebintų ir išugdytų ryšį tarp knygos ir žmogaus**“, — mano ji.

Evelina įsitikinusi, kad žmogus, kuris nemėgdavo skaityti, visada gali paprasčiausiai „apsilankyti bibliotekoje ir paklausti patarimo bibliotekos vedėjos arba pačiam ieškoti knygos, kuri patrauktų akį viršeliu arba sudomintų anotacija“.



Jessica Ruscello/Unsplash fotografija.

Privalomoji literatūra turi išliekamąją vertę

Dalį mokykloje skaitomų knygų sudaro privalomoji literatūra, tad pasidomėjau, ką apie ją mano pašnekovės.

Modesta atskleidė, kad šiuo klausimu yra dažnai diskutuojama ir literatūros pamokose. „Dauguma sako, jog kai kurie kūriniai jau yra atgyvenę, neaktualūs ir juos reikėtų pakeisti moderniais. Matyt, vis dėlto privalomoji literatūra turi išliekamąją vertę, jei kūriniai nėra keičiami. Juose yra akcentuojamos pagrindinės žmogiškosios vertybės“, —

papildo ji. Merginai labiausiai patiko Vinco Mykolaičio — Putino romanas „Altorių šešėly“, Šatrijos Raganos apysaka „Sename dvare“, Balio Sruogos memuarų romanas „Dievų miškas“ ir Salomėjos Nėries eilėraščių rinkinys „Prie didelio kelio“. Iš knygų sąrašo labiausiai ją nuvylė Antano Škėmos romanas „Balta drobulė“, nes siužetas nebuvo įdomus, nepatiko ir rašymo stilius. Taip pat Modestai buvo gana sudėtinga skaityti Mariaus Katiliškio romaną „Miškais ateina ruduo“. „Nemanau, jog šiuos romanus reikėtų išbraukti iš privalomosios literatūros sąrašo, nes jie yra vieni iš ryškiausių moderniosios lietuvių literatūros kūrinių. Siūlyčiau pamokose daugiau dėmesio skirti Fiodoro Dostojevskio knygai „Nusikaltimas ir bausmė“. Manau, būtų įdomu nagrinėti magiškojo realizmo kūrinius, pavyzdžiui, Gabriel Garcia Marquez „Apie meilę ir kitus demonus“ ir „Šimtas metų vienatvės“, — pasakoja skaitytoja.

Evelina prisipažino, kad yra perskaičiusi tris privalomas knygas: „Kol kas nesu labai priešiška nusiteikusi. Yra knygų, kurias tiesiog dėl bendro išsilavinimo reikia perskaityti, nes esame lietuviai ir turime bent minimaliai žinoti apie savo šalies literatūros istoriją“. Gimnazistė mano, kad jaunimas turėtų pats pamilti knygas ir dažniau dalintis mintimis, įspūdžiais apie perskaitytus kūrinius. „Galbūt kas porą mėnesių mokiniai literatūros pamokoje galėtų papasakoti, ką įdomaus skaitė. **Privalomosios literatūros skaitymas neskaitantį žmogų vien dėl žodžio PRIVALOMA gali atbaidyti, o jeigu mokiniui būtų leista rinktis, jis galėtų skaityti apie jam aktualius, įdomius dalykus.** Žinoma, perskaityti knygą visada bus tik į naudą!“ — idėjomis pasidalino Evelina.

Ką rekomenduoja perskaityti, o apie ką rašytų pačios?

Man iki šiol labiausiai įsimintina knyga — Linos Vėžlienės „Septynios didžiosios nuodėmės psichologo kabinete“. Pasiteiravau, o ką mano kalbintos moksleivės rekomenduotų perskaityti kitiems.

Modesta siūlė perskaityti Marinos Abramovič autobiografiją „Eiti kiaurai sienas“, o Evelina — Mariaus Povilo Elijo Martynenko knygą „Be penkių pasaulio pradžia“. Gimnazistė pasakojo, kad šioje knygoje yra daug unikalių minčių. Ši knyga yra jos 2019 m. atradimas.

Paklausta, ką norėtų parašyti savo autorinėje knygoje, Modesta teigė, jog būdama tokio amžiaus neturi pakankamai patirties ir išminties, kuria šiuo metu galėtų dalintis su kitais. „Jei vis dėlto ryžčiausi rašyti, tai akcentuočiau žmogiškumo svarbą, nes vis dar visuomenėje to trūksta“, — kalbėjo mergina.

Jei tik galėtų pati parašyti knygą, Evelina joje skaitytojams perduotų žinutę, kad žmonės visuomet būtų laisvi, neslėptų savęs. Mergina siūlytų negyventi rutina, ieškoti naujų dalykų kasdieninėje aplinkoje, o įprastą aplinką vis atnaujinti. „Neretai žmonės nugyvena visą gyvenimą nebūdami savimi. Turime eiti, ieškoti savęs, nuotykių, naujų potyrių, gyventi dabartimi ir išnaudoti kiekvieną gyvenimo akimirką“, — atskleidžia ji.

Redaktorai: Reda STANGYTĖ, Karolis VYŠNIAUSKAS

Mokytojų knygų pasaulis

Knygų skaitymas — veikla, kuri vieniems yra malonumas, kitiems varginanti kančia ar nemalonus, sunkus darbas. Man knygų skaitymas tarsi meditacija. Jos metu į pasaulį pradedu žvelgti vis kitomis, tačiau plačiomis akimis. O ką apie knygų skaitymą mąsto Gargždų „Vaivorykštės“ gimnazijos mokytojos? Juk jų darbas neatsiejamas nuo knygų gausos. Tad Gargždų „Vaivorykštės“ gimnazijos pedagogės pasidalino knygų skaitymo patarimais.



*Mokytojos Ilma Agajan, Giedra Aliulienė, Rasa Rusteikienė, Daiva Toliušienė ir Zofija Vaitkuvienė.
Mokytojų archyvo fotografijos.*

Anot Zofijos Vaitkuvienės, kalbant apie knygų skaitymą, svarbu, kad tai būtų susiformavęs įgūdis. „Tačiau reikėtų akcentuoti ir tai, kad reikia keisti požiūrį į privalomų knygų skaitymą bei mokytojo indėlį paskatinant tai daryti, sudominti, kuo vienas ar kitas kūrinys naudingas. Ypač, jog tai kultūrinė patirtis, galima apie tai diskutuoti, plėsti akiratį, komunikuoti ne tik tarp draugų, pažįstamų, bet ir su visa visuomene, mus supančia bendruomene“, — savo mintimis dalinasi lietuvių kalbos specialistė.

Rasos Rusteikienės manymu, reiktų vienareikšmiškai teigti, kad noras skaityti knygas turi kilti iš šeimos. „Namuose turi būti knygų lentynos, vizijos apie knygų pasaulį, jų suteikiamą gėrį. Ypač svarbus tėvų vaidmuo vaiko pasaulėžiūros formavimesi. Kita vertus, mokinys turi sutikti įdomų mokytoją, kuris vestų į neaprėpiamą knygų pasaulį. Šis žmogus turi užburti, užkrėsti bei, žinoma, degti noru dirbti ir teikti turimas žinias“, — dalinasi mokytoja.

Pedagogė Jūratė Buivydienė knygų skaitymo ugdymo įpročius pataria formuoti perskaitant bent vieną knygą nuo pradžios iki galo. „Kartais, nors kūrinio pradžia nėra įdomi, tačiau pati įvykių kulminacija bei įdomumas slypi knygos pabaigoje. Ir, žinoma, ypač svarbu atrasti knygą, kuri įtrauktų ir žadintų poreikį skaityti knygas“, — teigia ji.

Daiva Toliušienė mano, kad reikėtų aktyvinti įdomių, naujų knygų pristatymą mokykloje, kuris žadintų susidomėjimą jauno asmens viduje ir keistų nusistovėjusį stereotipą apie neigiamą knygų skaitymo naudą. „Ypač pabrėžiu, jog prievartos (skaitymui — aut. pastaba) tikrai nereikia. Be to, niekas kitas, kaip sumanus, išskirtinis mokytojas nepritrauks mokinio dėmesio ir žavėjimosi literatūra, žodžio menu. Svarbu akcentuoti, jog pats jaunuolis turi ieškoti jaunų, bendraamžių autorių kūrinių“, — dėsto ji.

Ką rekomenduotų perskaityti lietuvių kalbos mokytojai?

Dažniausiai lietuvių kalbos ir literatūros mokytojus supa privalomosios literatūros tekstai, įvairių žanrų kūriniai. Jiems tenka juos išsamiai analizuoti, perteikti jų turinį ir, žinoma, žadinti mokinių susidomėjimą.

Tačiau, kaip teigia kalbinti pašnekovai, mokytojas turi ir savo mėgstamus autorius bei kūrinius, o tarp jų — ne tik knygos iš privalomojo literatūros sąrašo.



Teksto autorė Gintarė su mokytoja Daiva Toliušiene

Mokytojos D. Toliušienės nuomone, pirmoje privalomosios literatūros sąrašo vietoje karaliauja lietuvių rašytojo Jurgio Kunčino romanas „Tūla“, kurį turi perskaityti kiekvienas. „Šis romanas tikrai vertas būti kiekvieno asmens perskaitytų knygų sąrašo. Be to, atvėrus savo prisiminimų skrynelę, puikiai pamenu, kaip vykstant lietuvininkų konferencijai, kurioje dalyvavo apie 100 pedagogų ir kitų svarbių asmenų, dėl naujo lietuvių kalbos ir literatūros vadovėlio struktūros sudarymo, pasiūliau įtraukti būtent šį kūrinį atsižvelgdama į mokinių norą analizuoti, tyrinėti šį tekstą“, — pasakojo ji. Pasak D. Toliušienės, kiti iš sąrašo verti dėmesio kūriniai — Albero Kamiu romanas „Svetimas“, Balio Sruogos „Dievų miškas“, Maironio bei Henriko Radausko kūriniai. Kalbėdama apie knygas, atsiduriančias už privalomojo literatūros sąrašo ribų, D. Toliušienė kaip vertus dėmesio kūrinius išskyrė Kristinos Sabaliauskaitės romanus, japonų rašytojo Haruki Murakami kūrinius (pavyzdžiui, „Norvegų giria“), jauno lietuvių kūrėjo Mariaus Povilo Elijaus Martynenko knygas, poeto Vainiaus Bako ir Donaldo Kajoko kūrybą.

Kita gimnazijos mokytoja Z. Vaitkuvienė antrino, kad dėmesio vertus kūrinis galima išskirti remiantis jų savitumu. „Tad dėl žodžio paskirties ir savitumo — Mikalojaus Daukšos „Postilė“, dėl kalbinės išraiškos bei žodžių vaizdingumo — Antano Baranausko „Anykščių šilelis“. Ypač įdomūs ir prasmingi Jono Biliūno kūriniai, parodantys tikrąjį asmens žmogiškumą, Justino Marcinkevičiaus raštai bei poezija dėl poetinio žodžio, vyraujančio subtilumo. Ir, žinoma, J. Kunčio romanas „Tūla“, — atskleidžia jį. Be jau minėtos K. Sabaliauskaitės, ne iš privalomojo knygų sąrašo Z. Vaitkuvienė siūlo perskaityti Justino Kisieliausko „Gyvenimas Etc.“ bei Birutės Jonuškaitės romaną „Maranta“.

Pedagogė R. Rusteikienė, kaip ir mokytoja D. Toliušienė, pirmąją vietą skirtų J. Kunčio „Tūlai“, antrąją — Mariaus Ivaškevičiaus „Madagaskarui“, trečiąją — Vinco Mykolaičio-Putino „Altorių šešėly“. Dėl gyvo liudijimo ir žmonių neigiamos pusės realizavimo ji išskirtų ir Balio Sruogos „Dievų mišką“ bei Juozo Apučio noveles. „Mėgstu skaityti persipynusių mokslinę, fantastinę literatūrą, istorinio tipo knygas. Siūlyčiau ir jums išbandyti“, — sako R. Rusteikienė.

Mokytoja J. Buivydienė pabrėžia, kad pravartu perskaityti ir pasakas — ne tik jaunam, bet ir vyresniam. Yra nuostabių istorijų, „ kurios puikiai atspindi kasdienio žmonių gyvenimo ypatumus, — prancūzų rašytojo Antuano de Sent

Egziuperi „Mažasis princas“, žinoma, K. Sabaliauskaitės romanai, J. K. Rowling „Hario Poterio“ knygos ir Jurgos Ivanauskaitės novelės“.

Ką apie knygų skaitymą mano daugiausiai skaitantys mokytojai?

Vienos iš daugiausiai knygų skaitančių pedagogų Gargždų „Vaivorykštės“ gimnazijoje yra anglų kalbos mokytoja Giedra Aliulienė ir etikos mokytoja Ilma Agajan. Jos teigia, kad skaito knygas ne tik savo malonumui, bet ir visapusiškam tobulėjimui siekiant gerų rezultatų įvairiose veiklose. Kaip teigia mokytoja G. Aliulienė, noras skaityti ugdėsi per šeimos prizmę, o įtraukiančios knygos priversdavo atrasti dar įdomesnių knygų. Mokytoja mėgsta detektyvus, XIX a. istorinius romanus, pabrėžia, jog kūrinis skaito anglų kalba. Mėgstamiausia knyga — amerikiečių rašytojos Kristin Hannah „Žiemos sodas“.

Kita pedagogė I. Agajan daugiausiai laiko praleidžia skaitydama metodinę/profesinę literatūrą, tačiau nevengia į rankas paimti ir biografinio žanro knygų, kaip Heather Morris „Aušvico tatuiruotojas“. Visgi, kitaip nei kitos mokytojos, ji nesiryžta spėlioti, kaip ugdyti žmoguje norą skaityti: „Jei žinotume skaitymo receptą, turbūt gautume Nobelio premiją“. Šia šmaikščia fraze nusišypsojo pedagogė.

Gintarė LAMSODYTĖ

Redaktorai: Reda STANGYTĖ, Karolis VYŠNIAUSKAS

Mokslai, laisvalaikis ir darbai: laiko planavimas moksleivių akimis



Sigitos Sadauskaitės iliustracija

Daugelio gimnazistų veikla neapsiriboja tik ugdymosi procesu gimnazijoje, jie neretai skiria laiko ir kitoms veikloms: komunikacijai su draugais, filmų peržiūrai, knygų skaitymui, savanorystei, savęs realizacijai popamokinėse veiklose ar net darbui. Dažnai dėl prasto laiko planavimo nukenčia mokslai arba poilsis. Siekiant pasidomėti, kokiomis veiklomis užsiima gimnazistai ir kaip jiems sekasi planuoti laiką ir veiklą suderinti su mokslu, pasikalbėjome su dviem gimnazijos abiturientėmis Anele Dromantaite ir Erika Mockute.

Anelė, turi daug popamokinių veiklų, kaip visur suspėji?

Anelė: Na, kad įvardinčiau visas veiklas, tenka gerai pagalvoti, nes jų yra tikrai labai daug. Pradėsiu nuo tų, kurios atsirado pačios pirmos: priklausau gimnazijos mokinių

prezidentūrai, esu Klaipėdos rajono visuomeninių jaunimo organizacijų sąjungos „Apskritasis stalas“ revizijos narė, Lietuvos moksleivių sąjungos Gargždų mokinių savivaldų informavimo centro narė bei regioninės jaunimo politikos koordinatorė, „Žinau, ką renku“ tinklo savanorė, Jaunimo Europos komandos narė, Klaipėdos rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybos narė ir neseniai užbaigiau savanorystę pagal savanorišką jaunimo tarnybą Gargždų atviraime jaunimo centre. Kad viską suspėčiau, tenka labai daug pamąstyti ir susiplanuoti laiką.

Erika, kokia tavo veikla po pamokų?

Erika: Dirbau restorane „Lijo“ beveik dvejus metus, tačiau dėl tam tikrų aplinkybių išėjau iš darbo ir priežastis nebuvo mokslai. Tuo pačiu metu dirbau ir „Švyturio“ arenoje, veikla buvo susijusi su renginių organizavimu. Važinėdavau dirbti ir į Kauno „Žalgirio“ areną. Šiuo metu dirbu Klaipėdoje naujai atsidarytame bare-restorane baro vadove. Šis darbas reikalauja daug atsakomybės.

Kaip sekasi planuoti laiką?

Anelė: Manau, kad jau išmokau geriau planuoti savo laiką. Iš pradžių buvo tikrai sunku, laiko planavimo įgūdžiai atsirado kartu su veiklos patirtimi. Nesakau, kad tai daryti išmokau tobulai, bet rezultatai tikrai jau matau. Be kalendoriaus savo telefone nebegaliu žengti daugiau nei žingsnio, o tuos, kurie sako, kad nieko nespėja ir nemoka planuoti laiko, galiu nuraminti. Tikrai visko galima išmokti palaipsniui, o turint patirties visi darbai susidėlioja laiku.

Erika: Planuoti laiko niekada nemokėjau, labai noriu to išmokti. Vienu metu galiu susitarti susitikti su draugais, mokytis ir dar važiuoti kažkur, kol galiausiai tenka sukstis iš nemaloningos padėties.

Ar jūsų nurodytos veiklos susijusios su ateities karjera?

Anelė: Tiesa tokia, kad mano popamokinė veikla ir padėjo atrasti kryptį, kuria aš norėčiau eiti ateityje. Labai vertinu jaunimo organizacijų suteiktą galimybę išvykti į mokymus, susipažinti su bendraminčiais, vyresniais studentais, kurie papasakojo daugiau apie sritis, kurios mane domina. Užduotys, paskirtos organizacijose, galimybė pačios rankomis prisidėti prie tam tikrų renginių, darbų padėjo atsirinkti, ką noriu veikti gyvenime.



*Anelė vienoje iš savo užklausinio darbo vietų.
Erika darbo metu. Andriaus Vengalio fotografija*

Erika: Mano popamokinės veiklos iš dalies siejasi su mano ateitimi, nors dar tiksliai ir nežinau, ką studijuosiu. Galvoju, kad metams studijas atidėsiu, bet neabejoju (tikiuosi), kad pasirinkta specialybė bus susijusi su komunikacija/ryšiais su visuomene, projektais ir pramogų arba aptarnavimo verslu.

Ar socialus gyvenimas nenukenčia? Dalį savęs skirate mokslams, dalį savo veikloms. Ar spėjate dar dalį savo laiko skirti draugams?

Anelė: Faktas, kad kažkiek nukenčia, bet iš tikrųjų manau, kad man tai sekasi gan gerai derinti. Tikrai dažnai laiką leidžiu su draugais, atlieku užduotis, kurias man paskiria ar pati išsikeliu, bei pavyksta gan gerai mokytis. Tiesa, būna ir taip, kad kažkuris vienas dalykas nukenčia, bet aš neleidžiu kažkam labai stipriai nukentėti. Būna vieną savaitę skiriu mokslams, bet būna kitą apleidžiu ir bandau susiimti savo veiklose. Būna ir taip, kad susitikusi su draugais darau plakatus, rašau „postus“ feisbuke, organizuoju renginius. Iš tiesų 2019 metais daugiau dėmesio skyriau karjerai, o ji — mano veiklos. Likęs laikas — socialus gyvenimas ir galiausiai mokslai. Pasižadėjau sau 2020 metais tai pakeisti, nes vis dėlto jau esu abiturientė.

Erika: Socialus gyvenimas šiek tiek nukentėjo per pastaruosius metus. Mažiau laiko skiriu draugams, tačiau šis laikotarpis leido man suprasti, kas ir yra tie tikrieji draugai. Žinoma, net jei ir nesusitinkam dažnai, vis tiek atsirinkau žmones, kurie man yra svarbūs. Reitinguoti socialų

gyvenimą, mokslus ir karjerą negalėčiau, nes dalykai, kurie turėtų būti pirmoje vietoje, šiuo metu yra paskutinėje, ir tuo nesididžiuoju, bet manau, kad viskam savas laikas.

Kaip randate balansą tarp popamokinių veiklų ir gyvenimo gimnazijoje? Ar nenukenčia mokslai?

Anelė: Aš manau, kad mano balansas gan tinkamas, dabar daugiau dėmesio skiriu mokslams, vasarą galbūt ir vėl susikoncentruosiu į karjerą ir savo veiklas.

Erika: Gyvenimas gimnazijoje buvo itin intensyvus, kai buvau pirmokė, antrokė. Aktyviai dalyvavau mokyklos veiklose, su jaunimu susijusiose organizacijose, tačiau dabar tai liko nuošaly. Mokslai, žinoma, nukenčia daugiau ar mažiau, nes pasirinkdama tokią kasdienybę negalėjau nieko kito ir tikėtis, bet egzaminams pasiruošti tikrai atrasiu laiko ir savo rutiną trumpam teks pamiršti.

Anelė, ar veikla jaunimo organizacijose yra svarbesnė už mokslus?

Anelė: Aš manau, kad iš dalies svarbesnė, nes dalyvaujant tokioje veikloje atsiveria platūs horizontai, bet šie dalykai neturėtų būti trukdis vienas kitam, nes būtent mokykla mums ir suteikia išsilavinimą, be kurio negalėtume užsitikrinti sėkmingos ateities.

Ar jaučiatės pasiruošusios egzaminams? Jaučiate spaudimą iš mokytojų?

Anelė: *juokiasi* Manau, kad per šį likusį laiką reikės stipriai pasitempti, bet nėra taip, kad jausčiausi silpna, tiesiog aš noriu pasiekti tikrai gerų rezultatų, kad galėčiau pasirinkti, kur noriu studijuoti, o ne kur man leidžia egzaminų rezultatai. Tikrai jaučiu mokytojų skatinimą ir norą, kad mes gerai pasiruoštumėme egzaminams, ir suprantu, jog tai jiems taip pat svarbu. Nejaučiu stipraus mokytojų spaudimo, nes ir pati stengiuosi.

Erika: Iš mokytojų spaudimą jaučia kiekvienas abiturientas. Visi mokytojai gąsdina egzaminais, tačiau tik nuo paties mokinio priklauso, kaip rimtai jį tai žiūri. Manau, kad pats mokinys pasirenka, ar pasiduoti spaudimui, ar pasitikėti savimi.

Ką patartumėte mokytojams, kad mokiniams būtų lengviau derinti pamokų krūvį su hobiu/popamokine veikla?

Anelė: Vienuoliktoje-dvyliktoje klasėje jau yra diferencijuojami pasirinkimai, galbūt ir skatinčiau mokytojus daugiau dėmesio atkreipti į tai. Suprantu, kad kiekvienam mokytojui yra svarbus jo dėstomas dalykas, todėl užduoda namų darbus, rašome kontrolinius. Yra dalykų, kuriuos būtina pasirinkti, tad jei mokinys pasirinko šį dalyką tik todėl, kad turėjo, siūlyčiau žiūrėti atlidžiau. Mūsų gimnazijos mokytojai tikrai yra supratingi, pažįsta veiklius mokinius, padeda tiems, kurie yra aktyvūs po pamokų ir nori gerai mokytis.

Erika: Mokytojams patarčiau koncentruotis į tai, kas yra svarbu, nes dabar informacijos tiesiog yra per daug.

Mokykla ir cigaretės: rūkančio ir nerūkančios interviu

Slaptas pokalbis atskleidė, kad tikrosios mokinių problemos — stresas ir vienišumas, o ne juos malšinti pasitelkiamos cigaretės.



Mokykloje dažnas jaunuolis patiria stresą. Kiekvienas stengiasi ieškoti veiksmingų būdų jam nuslopinti ar bent šiek tiek atsiriboti nuo įtampą keliančios negatyvios aplinkos. Šiais laikais moksleiviai yra be galo išradingi — moka atrasti sau tinkančių „vaistų“. Bene populiariausias — užsirūkyti įprastą arba elektroninę cigaretę. Vieniems tai — pramoga, kitiems — pagalba, tretiems — priklausomybė. Tai kaipgi viskas iš tiesų?

Du gimnazistai — trečios klasės mokinys Mantas ir antrokė Lina (vardai pakeisti) sutiko atskleisti skirtingas patirtis apie streso malšinimą. Vaikinas drąsiai pareiškė, jog stresas jo, kaip ir daugelio moksleivių, neaplenkia: „Neretai tenka su juo susigyventi, tačiau kartais per sunku tai padaryti pačiam ir, kad ir kaip nemalonu tai sakyti, tačiau tenka į rankas paimti cigaretę.“ Mergina taip pat patikino, kad ji nėra išimtis, tačiau ieško kitų nusiramino būdų: „Su stresu kovaju užimdama laisvą laiką patinkančiomis veiklomis. Taip nukreipiu mintis ir galiu išsikrauti po sunkių dienos darbų.“

Dauguma reguliariai rūkančių žmonių įprotį išsiugdo dar mokykloje. Ilustracijos autorė — Sigita Sadauskaitė

Ką manai apie moksleivius, kurie paveikti streso, įgauna žalingų įpročių? Ar juos galime vadinti silpnomis asmenybėmis?

Mantas: Jei rūkai, reiškia, esi palūžęs arba „kietas“. Nežinau, ar tai galima pavadinti silpnybe. Žmonėms, o ypač jauniems, gyvenime tenka patirti daugybę išbandymų. Kiekvienas mokinys privalo gerai mokytis, kad įstotų į norimą vietą, kad artimieji ir mokytojai būtų patenkinti. Iš visų pusių jaučiamas spaudimas. Tada kyla pagunda išbandyti rūkymą, nes sklinda kalbos, jog tai padeda nusiraminti. Žinoma, atsiranda ir tokių žmonių, kurie rūko dėl to, kad mano, jog tuomet kitų akyse sudarys brandesnio žmogaus įvaizdį, tačiau, mano nuomone, taip tik sumenkina save.

Lina: Mano nuomone, rūkantieji nėra silpni žmonės. Kad paimtum cigaretę, reikia nemažai drąsos. Aš manau, jog silpnas yra ne tas, kuris rūko, o tas, kuris leidžia jam tai daryti. Matyti, kaip brangus žmogus save žudo, ir nebandyti atkalbėti yra pats didžiausias nusikaltimas. Jei žmogus rūko, vadinasi, tam yra priežasčių ir niekada nepatikėčiau, jog tai tik dėl mados. Galbūt jaunuolis susiduria su sunkumais, tačiau jis to niekam nesako ir išlieka stipriu. Jam padeda tik nebyli cigaretė — ji vienintelė, suprantanti situaciją.

Koks tavo santykis su rūkymu, nuo ko viskas prasidėjo?

Mantas: Mano tėvai rūko, o jų būtent jie yra žmonės, kuriuos matau kasdien ir dažnai imu pavyzdį. Būdamas keturiolikis, vedamas smalsumo bei stebėdamas aplinkinius, užsimaniau išbandyti šią dar nepažintą veiklą. Svarbu paminėti, jog kaip tik tuo metu neturėjau draugų, jaučiausi atstumtas. Buvau įsitikinęs, kad cigaretė gali būti raktas į naujas pažintis ir geresnio asmenybės įvaizdžio sudarymą. Taigi, pabandžiau. Nepatiko. Nežinau kodėl, tačiau išbandžiau ir antrą kartą. Pastebėjau, jog būtent taip galiu susibendrauti su vyresniais mokiniais. Galiausiai prasidėjo savęs pardavimas rūkymui. Man tai neteikė jokio malonumo, tačiau tuomet atrodė, jog tai vienintelis būdas pritaipyti. Pamažu įgavau priklausomybę to nė nepajausdamas. Surūkydavau 5–7 cigaretes per vieną dieną. Jei to nepadarydavau, imdavau nervintis, negalėdavau racionaliai mąstyti, bendrauti su žmonėmis, patirdavau stresą.

Lina: Niekas iš mano artimųjų nerūko. Aš taip pat neišsiskiriu iš savo šeimos. Nemėgstu blogo kvapo ir nesu iš tų, kurie daro kažką per prievartą. Taip, esu bandžiusi rūkyti. Dėl to nė kiek nesigailiu. Tokia nauja patirtis mane tik dar labiau atbaidė nuo cigaretės. Man asmeniškai tai labai šlykštu ir nesuprantu, kaip žmonės gali jausti malonumą. Aš jų nesmerkiu, tačiau pati į tai nesiveliu. Gyvenime darau tai, kas man patinka bei kas yra priimtina mano asmenybei. Kietumas nėra mano arklukas. Rūkyti ar ne — renkamės kiekvienas, tačiau aš branginu kiekvieną gyvenimo minutę ir nesiruošiu jos parduoti turčiams, gaminantiems cigaretes.

Kaip cigaretė gali pakeisti žmogaus gyvenimą?

Mantas: Cigaretė pakeitė mano gyvenimą. Kaip ir minėjau, susiradau draugų, tapau labiau pastebimas, tačiau suprantu, kad tai nėra pati geriausia mintis. Nemažos savaitinės išlaidos, nemalonus kvapas, slaptystasis nuo tėvų ir mokytojų... Galiausiai ir priklausomybė. Anksčiau manydavau, kad cigaretė — tai geriausia pagalba. Nežinau, bet pagaliau atėjau į protą ir suvokiau, kad nebegaliu taip gyventi ir turiu tvarkytis pats. Prisipažinsiu, priklausomybė niekur nedingo, man vis dar nelengva su ja kovoti, bet įdedu nemažai pastangų, kurios tikrai kada nors atsipirks... Štai tokiais atvejais ir pajaučiu, kokia didelė yra smalsumo kaina.

Lina: Gyvenimas priklauso jo savininkui. Joks daiktas, net žmogus negali nulemti mūsų ateities. Juk patys nusprendžiame, kokie bus tolimesni veiksmai, bei kuriame planus. Cigaretė palengvina gyvenimą? Nemanau. Tai tik placebo efekto poveikis, kuris mūsų galvose sukuria iliuziją, jog rūkant galime atsipalaiduoti. Labai norėdami galime įtikinti savo smegenis, jog gerdami vandenį pasveiksime nuo peršalimo. Iš pirmo žvilgsnio tai atrodo nelogiška, net juokinga, bet jeigu kas nors įtikinamai pasakotų apie tokį vandens poveikį, galbūt tai tikrai suveiktų. Taigi, cigaretė yra tik narkotikas, vaizduotės vaisius, kuris pažadina fantaziją ir priverčia smegenis galvoti, jog gali sukurti kelias netikras laimės minutes.

Vienas ar kitus pasirinkimus lemia ir mokykla. Moksleiviai dažnai pastebi negerų dalykų, tačiau ar įmanoma juos likviduoti?

Mantas: Šiuolaikinėje mokykloje yra trūkumų — nuo sovietinio mąstymo mokytojų, kurie sako, kad „prie rusų buvo geriau“ iki nevertingų pamokų. Didžiausia problema — per didelis krūvis. Juk ne visi esame vienodų gebėjimų. Turėtų būti atsižvelgta į kiekvieno gabumus, charakterį, motyvaciją... Galbūt taip imtų kažkas keistis.

Lina: Esminis mokyklos trūkumas, mano akimis, ir yra patiriamas stresas. Kam tos krūvos namų darbų? Kam ta nereikalinga informacija, kurios vis vien niekur nepritaikysime? Mokytojai turėtų skirti daugiau laiko praktikai, gyvenimiškiems dalykams, nuoširdiems pokalbiams tarp skirtingų kartų žmonių. Juk sakoma, kad žodis — stipriausias ginklas.

Jei tavo žodis būtų viską lemiantis... Ko palinkėtum žalingų įpročių negalinčiam atsikratyti jaunam žmogui?

Mantas: Neimkite pavyzdžio iš bendraamžių. Turėkite savo galvą. Prieš ką nors darydami pagalvokite apie veiksmų rezultatus.

Lina: Ar tau tikrai šito reikia? Negi nebėra pasaulyje geresnių, ne taip sveikatą (ir netgi asmenybę) žalojančių būdų susitvarkyti su neigiamomis emocijomis? Linkiu apmąstyti prioritetus, kurie nulemtų tinkamą pasirinkimą. Viliuosi, jog tas pasirinkimas atves tik į gerą kelią.